

Mashhad University of
Medical Sciences

Navid No

Journal homepage: <https://nnj.mums.ac.ir/>کمیته تحقیقات دانشجویی
معاونت پژوهش و فناوری
دانشگاه علوم پزشکی مشهد*Original Article*

The relationship between satisfaction and self-esteem among nursing students: a descriptive correlational study

Zahra Dalir¹ , **Abbas Heydari^{2*}**

1. Assistant professor, Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

2. Professor, Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

Corresponding author: HeydariA@mums.ac.ir

Received: 11 July 2025; Revised: 23 July 2025; Accepted: DD Month year

Abstract**Background and Objective:** Students' satisfaction is a crucial indicator of the quality of education and self-esteem affects the professional behavior of nursing students. This study aimed to examine the relationship between satisfaction and self-esteem among nursing students.**Methods:** This descriptive correlational study was conducted from January 2019 to October 2020. A total of 280 final-semester undergraduate nursing students enrolled at the School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, were selected through convenience sampling. Participants completed a demographic form, Nursing Student Satisfaction Scale, and Rosenberg Self-Esteem Scale. Data were analyzed using SPSS version 25.**Results:** The total mean score of nursing student satisfaction was 104.43 ± 27.30 , the median and interquartile range was 105(83.25-125), indicating a moderate satisfaction level (60%). The total mean score of students' self-esteem was 21.29 ± 5.17 , the median and interquartile range was 22(17.25-26), reflecting a relatively high level of self-esteem (71%). Spearman's correlation test revealed a weak significant positive correlation between nursing student satisfaction — and its dimensions including curriculum and teaching, professional and social interaction, and environment — and self-esteem ($r=0.20$, $P = 0.001$). Low interest in nursing, unwillingness to work as a nurse after graduation and dormitory living were found to negatively affect student satisfaction. Also, grade point average, low interest in nursing, unwillingness to work as a nurse after graduation and dormitory living were found to negatively affect self-esteem ($P < 0.05$).**Conclusion:** There was a significant positive relationship between nursing students' satisfaction and self-esteem. Therefore, providing appropriate educational conditions and enhancing students' satisfaction during nursing education may contribute to the development of their self-esteem.**Keywords**

Nursing, Student, Job satisfaction, Self-esteem

Cite this article as: Dalir Z. Heydari A. The relationship between satisfaction and self-esteem among nursing students: a descriptive correlational study. Navid No, 2025; 28(95): 7-19. <https://doi.org/10.22038/nnj.2025.92517.1522>.**E-ISSN:** 2645-5927 / **P-ISSN:** 2645-5919**Copyright:** © 2025 by the author.**Open Access:** This is an open access article under the CC BY license<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.**Publisher's Note:** Mashhad University of Medical Sciences remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Mashhad University of
Medical Sciences

نوید نو

Navid No

Journal homepage: <https://nnj.mums.ac.ir/>

کمرشاه دانشگاه علوم پزشکی
معاونت پژوهش و فناوری

مقاله پژوهشی

بررسی ارتباط رضایتمندی و عزت نفس در دانشجویان پرستاری: یک مطالعه توصیفی - همبستگی

زهرا دلیر^۱ ID، عباس حیدری^۲ ID*

۱. استادیار گروه پرستاری داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
 ۲. استاد گروه پرستاری داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
- پست الکترونیک نویسنده مسئول: HeidaryA@mums.ac.ir
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۲۰، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۰۱، تاریخ پذیرش: روز/ماه/سال

چکیده

مقدمه: رضایتمندی دانشجویان یک شاخص مهم کیفیت آموزش است و عزت نفس بر رفتار حرفه ای دانشجویان پرستاری تاثیر می گذارد. هدف از این مطالعه تعیین ارتباط رضایتمندی و عزت نفس دانشجویان پرستاری بود.

روش: این مطالعه توصیفی - همبستگی که از دی ۱۳۹۸ تا آبان ۱۳۹۹ انجام شد. تعداد ۲۸۰ دانشجوی کارشناسی پرستاری ترم آخر در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. فرم مشخصات فردی، مقیاسهای رضایتمندی دانشجویان پرستاری و عزت نفس روزنبرگ جهت تکمیل در اختیار دانشجویان قرار گرفت. داده ها با نرم افزار SPSS ورژن ۲۵ تحلیل شد.

نتایج: میانگین کل نمره رضایتمندی دانشجویان پرستاری $27/30 \pm 104/43$ بود، میانه و دامنه بین چارکی آن (۱۲۵-۸۳/۲۵) ۱۰۵ بود که نشان دهنده رضایتمندی متوسط (۶۰٪) است. میانگین نمره عزت نفس $5/17 \pm 21/29$ بود، میانه و دامنه بین چارکی آن (۲۵-۱۷/۲۶) ۲۲ بود که نشان دهنده عزت نفس نسبتاً بالا (۷۱٪) می باشد. آزمون اسپیرمن همبستگی ضعیف مثبت و معنی داری بین رضایتمندی و همه ابعاد آن شامل برنامه درسی و تدریس، تعامل حرفه ای - اجتماعی و محیط با عزت نفس دانشجویان نشان داد ($r=0/20$, $P=0/001$). علاقه کم به رشته پرستاری، عدم تمایل به کار بعد از فارغ التحصیلی و زندگی خوابگاهی بر رضایتمندی تاثیر منفی داشت. همچنین معدل، علاقه کم به رشته پرستاری، عدم تمایل به کار بعد از فارغ التحصیلی و زندگی خوابگاهی بر عزت نفس تاثیر منفی داشت. ($P<0/05$).

نتیجه گیری: رضایتمندی و عزت نفس در دانشجویان پرستاری رابطه مثبت و معنی دار داشت. بنابراین، فراهم کردن شرایط آموزشی مناسب و افزایش رضایتمندی دانشجویان در طول دوره آموزش پرستاری می تواند به توسعه عزت نفس آنها کمک کند.

کلمات کلیدی

پرستاری، دانشجوی، رضایتمندی شغلی، عزت نفس

مقدمه

به افزایش اعتماد به نفس و خودکارآمدی کمک می‌کند، که این عوامل برای توسعه دانش، عملکرد تحصیلی و شایستگی‌های بالینی ضروری هستند (۲). احساس شایستگی یکی از ویژگی‌های عزت نفس است (۶). عزت نفس، به معنای ارزیابی کلی فرد از ارزش خود می‌باشد (۷) و به عبارتی نشان‌دهنده سطح احترام به خود با نگرش مثبت و منفی نسبت به خود است (۸). یک سازه روانشناختی است که بر انگیزه، تاب‌آوری، تصمیم‌گیری و سلامت روان تأثیر مستقیم دارد (۷). دانشجویان پرستاری در طول دوره آموزش پرستاری، استرس شدیدی را تجربه می‌کنند. عزت نفس می‌تواند بر نحوه درک، تفسیر و مقابله با استرس تأثیر گذار باشد و بدین ترتیب می‌تواند به عنوان یک عامل محافظتی برای ارزیابی مثبت از خود عمل کند (۸). زمان زاده و همکاران (۲۰۱۶) در یک مطالعه کیفی عزت نفس دانشجویان پرستاری را از طریق احساس ارزشمندی مرتبط با سطح حرفه‌ای بودن، اجتماعی شدن در حرفه و اشتیاق آنها تعریف کردند (۶). عزت نفس بر فرآیند حرفه‌ای شدن دانشجویان پرستاری، هویت شغلی، کیفیت مراقبت، مهارت‌ها و رفتار حرفه‌ای آنها تأثیر می‌گذارد، بنابراین، توجه به عزت نفس از شروع آموزش دانشجویان پرستاری حائز اهمیت است (۹).

دانشجویان پرستاری برای دستیابی به موفقیت حرفه‌ای و رضایتمندی باید به افرادی دارای انگیزه تبدیل شوند و قادر به ایجاد روابط سالم، پذیرش خود و کسب پذیرش از سوی دیگران و دارای سطوح بالای اعتماد به نفس و عزت نفس باشند (۱۰). به نقل از دانکوت و همکاران (۲۰۲۳) براساس مطالعات، عزت نفس در دانشجویان پرستاری متوسط یا پایین است و حتی ممکن است در طول دوره آموزش پرستاری کاهش یابد (۹). هر چند در یافته‌های مطالعات تناقضاتی وجود دارد و در برخی مطالعات عزت نفس اکثریت دانشجویان پرستاری بالا گزارش شده است (۱۱). علاوه بر استرس‌های تحصیلی و بالینی عواملی مانند ارزیابی‌های مداوم از سوی اساتید و پرستاران بالینی، تجربه بازخوردهای منفی از سوی بیماران، اساتید یا کادر درمان، عدم تعادل بین زندگی شخصی و تحصیلی، و نگرانی از آینده شغلی نیز می‌توانند به طور معنی داری عزت نفس دانشجویان

رضایتمندی دانشجویان یکی از شاخص‌های مهم کیفیت در آموزش عالی است (۱) که یک جزء کلیدی در نظارت و بهبود مستمر کیفیت آموزشی محسوب می‌شود و به طور قابل توجهی بر حفظ دانشجویان و همچنین رتبه‌بندی مؤسسات آموزشی تأثیرگذار است (۲). رضایتمندی در یک زمینه دانشگاهی ساختاری چندبعدی، پیچیده و پویا است. رضایتمندی دانشجو به عنوان یک ارزیابی ذهنی است که توسط دانشجو انجام می‌شود و با شکاف بین انتظارات دانشجو و ادراک او از تجربیات آموزشی تعیین می‌شود (۲). طبق مطالعه‌ی چن و همکاران (۲۰۱۲)، رضایتمندی دانشجویان در یک فرآیند پویا تکامل می‌یابد که تحت تأثیر تعامل بین استاد-دانشجو و همچنین محیط آموزش-یادگیری قرار دارد و مؤثر از چهار سازه اصلی شامل: محتوا و ساختار برنامه درسی، استراتژی‌های تدریس اساتید، تعامل اجتماعی بین دانشجویان و اساتید و محیط یادگیری می‌باشد (۳). در خصوص رضایتمندی دانشجویان، عناصر مرتبط زیادی شناسایی شده‌اند که مشتمل بر محیط‌های یادگیری؛ انگیزه دانشجویان برای یادگیری؛ پاسخگویی دانشجویان و اساتید، تنوع کلاس درس و رویکردهای ارزشیابی می‌باشد. براساس مطالعاتی که ارزشیابی آموزش بالینی دانشجویان پرستاری را بررسی کرده اند، میانگین رضایتمندی دانشجویان $83/2\%$ درصد گزارش شده است (۴). نتایج مطالعه‌ای توسط حکیم (۲۰۱۴) در ایران نشان داد که $83/3\%$ از دانشجویان از وضعیت محیط آموزشی، و در حدود نیمی از دانشجویان از وضعیت محیط بالینی، روش آموزش نظری توسط اساتید و نحوه آموزش بالینی توسط مربیان بالینی و نحوه ارزشیابی توسط اساتید دانشکده رضایت کمی داشتند (۵).

براساس مطالعات، عواملی مانند حمایت، تعامل، انگیزه، وجود محیط‌های یادگیری مؤثر و تجربیات بالینی با کیفیت بالا با رضایتمندی دانشجویان مرتبط هستند و پیشرفت تحصیلی و ماندگاری در دوره آموزش پرستاری را افزایش می‌دهند. علاوه بر این، رضایتمندی دانشجویان پرستاری

نباشد. در صورتی که دانشجو تمایل به ادامه همکاری یا شرکت در مطالعه را نداشت از مطالعه حذف شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول مربوط به مطالعات همبستگی براساس مطالعه راهنما برآورد شد که با ضریب همبستگی (۰/۱۷) بین دو متغیر و با لحاظ کردن ضریب اطمینان ۹۵٪ و توان آزمون ۸۰٪ طبق فرمول زیر ۲۸۰ نفر منظور شد.

$$n = \left(\frac{z_{1-\frac{\alpha}{2}} + z_{1-\beta}}{0.5 \ln\left(\frac{1+r}{1-r}\right)} \right)^2 + 3$$

ابزار گردآوری داده ها شامل: فرم مشخصات فردی، مقیاس رضایتمندی دانشجویان پرستاری و مقیاس عزت نفس بود. فرم مشخصات فردی شامل سوالاتی در مورد سن، جنسیت، وضعیت تأهل، معدل کل، محل سکونت (خانه/ خوابگاه)، میزان علاقه به حرفه پرستاری و تمایل به کار به عنوان پرستار پس از فارغ التحصیلی بود.

مقیاس رضایتمندی دانشجویان پرستاری Nursing Student Satisfaction Scale (NSSS) توسط چن و همکاران (۲۰۱۲) برای ارزیابی رضایتمندی دانشجویان پرستاری از برنامه پرستاری خود طراحی و روانسنجی شده است. این مقیاس دارای ۳۰ گویه در ۳ خرده مقیاس (بعد) شامل: برنامه درسی و تدریس (۱۴ گویه)، تعامل حرفه ای و اجتماعی (۹ گویه) و محیط (۶ گویه) است و گویه آخر رضایتمندی کلی را می سنجد. پاسخدهی براساس مقیاس لیکرت ۶ درجه ای از اصلاً راضی نیستم (نمره یک) تا بسیار راضی (نمره ۶) می باشد. هر گویه از ۱ تا ۶ نمره گذاری می شود. دامنه نمره کلی رضایتمندی دانشجویان ۱۷۴-۲۹ است و نمره بالاتر نشان دهنده رضایتمندی بیشتر می باشد. روایی محتوا و سازه تأیید شده است و پایایی همسانی درونی آن با آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه گردیده است (۳). در مطالعه حاضر، به دلیل عدم وجود نسخه فارسی معتبر، نویسنده اول از طریق ایمیل اجازه استفاده و ترجمه مقیاس را از طراح دریافت کرد. مقیاس با استفاده از روش ترجمه رو به جلو-رو به عقب به زبان فارسی ترجمه شد. ابتدا،

پرستاری را تضعیف کنند (۱۲، ۱۳). این عوامل به وضوح با محیط و برنامه آموزشی در هم تنیده اند. یک برنامه ی درسی غیرمنعطف یا یک محیط غیرحمایتی می تواند به طور مستقیم این عوامل استرس زا را تشدید کند و به عزت نفس دانشجو آسیب برساند (۱۴).

داشتن آگاهی از سطح درک دانشجویان پرستاری در مورد ماهیت عزت نفس، اساتید را قادر می سازد تا گام های عملی را برای کمک به آنها در بهبود عزت نفس، برنامه ریزی و اجرا کنند (۶). با وجود آنکه مطالعاتی به صورت جداگانه به بررسی عزت نفس و یا رضایتمندی دانشجویان پرستاری پرداخته اند ولی مطالعات در خصوص ارتباط رضایتمندی و عزت نفس بسیار محدود است از جمله مطالعه ای توسط دیگرمنسی و همکاران (۲۰۱۹) انجام شده است که ارتباط مثبت و معنی داری بین رضایتمندی دانشجویان پرستاری از حرفه و عزت نفس حرفه ای آنان را گزارش کرده اند که در این مطالعه رضایتمندی از حرفه پرستاری و عزت نفس حرفه ای مدنظر بود (۱۰). ولی طبق جستجوی پژوهشگر، در خصوص ارتباط رضایتمندی دانشجویان از دوره پرستاری که در برگیرنده ابعاد مختلف رضایتمندی از برنامه درسی، تعامل اجتماعی با اساتید و محیط یادگیری آنان با عزت نفس دانشجویان باشد، مطالعه ای انجام نشده است که با توجه به اهمیت ابعاد مختلف رضایتمندی دانشجویان پرستاری و عزت نفس آنها، این مطالعه با هدف بررسی ارتباط رضایتمندی از دوره تحصیلی و عزت نفس در دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش کار

این پژوهش یک مطالعه توصیفی همبستگی بود که از دی ۱۳۹۸ تا آبان ۱۳۹۹ انجام شد و در آن ۲۸۰ دانشجوی پرستاری سال آخر مقطع کارشناسی پیوسته واجد شرایط در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل: تمایل به شرکت در پژوهش، نداشتن مشکلات روانی و عدم مصرف داروی موثر بر روان، و اینکه دانشجو جزء دانشجویان مهمان یا انتقالی از دانشگاه دیگر

بالتر نشان دهنده سطح بالاتری از عزت نفس در فرد است. روایی آن از طریق روایی محتوا، سازه و پیش بین تایید شده است. پایایی آن به روش همسانی درونی $0/92$ بود و پایایی آزمون-بازآزمون $0/85$ گزارش شده است (۱۶). این مقیاس در مطالعات متعدد در ایران استفاده شده است. جوشن لو و قانلی (۱۳۸۷) روایی سازه این مقیاس را به روش تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی انجام دادند و پایایی آن به روش آلفا کرونباخ برابر $0/83$ تایید شده است (۱۷).

جهت انجام پژوهش، پس از اخذ مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی مشهد، پژوهشگر با نمونه‌گیری در دسترس از دانشجویان پرستاری واجد شرایط که در ترم آخر تحصیل می‌کردند، اقدام به نمونه‌گیری کرد. بدین شکل که پژوهشگر با مراجعه به بخش‌های بالینی که دانشجویان در آن حضور داشتند، ضمن توضیح اهداف پژوهش و ذکر محرمانه بودن نتایج، رضایت آگاهانه از دانشجویان جهت شرکت در پژوهش اخذ گردید، سپس فرم مشخصات فردی، مقیاس رضایتمندی دانشجویان پرستاری و مقیاس عزت نفس جهت تکمیل در اختیار دانشجویان واجد شرایط قرار گرفت. نمونه‌گیری تا تکمیل حجم نمونه ادامه یافت.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۵ انجام شد. هیچ داده گمشده‌ای وجود نداشت. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف توزیع داده‌های کمی مطالعه را غیر نرمال نشان داد ($P < 0/05$). از آمار توصیفی برای خلاصه کردن متغیرهای مطالعه استفاده شد. با توجه به اینکه متغیرهای رضایتمندی، عزت نفس و سن توزیع نرمال نداشتند، از آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین این متغیرها استفاده شد. علاوه بر این، از آزمون‌های من-ویتنی و کروسکال-والیس برای ارزیابی ارتباط متغیرهای اصلی پژوهش با مشخصات فردی استفاده شد. سطح معنی‌داری برای همه آزمون‌های آماری $0/05$ در نظر گرفته شد.

مقیاس توسط دو مترجم به فارسی ترجمه شد. سپس ترجمه‌ها مقایسه شدند و موارد از نظر معنا و محتوا مطابقت داده شدند. در نهایت، یک نسخه فارسی از مقیاس تهیه شد. پس از آن، نسخه فارسی توسط دو مترجم انگلیسی دیگر به انگلیسی ترجمه شد تا از مطابقت نسخه فارسی با متن اصلی اطمینان حاصل شود. جهت بررسی روایی صوری، نسخه نهایی فارسی مقیاس توسط ۱۰ دانشجوی پرستاری از نظر وضوح، املا، خوانایی، سبک نوشتاری و سهولت تکمیل مقیاس، ارزیابی شد. علاوه بر این، مقیاس توسط ۱۰ نفر از اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از نظر روایی محتوا بررسی شد که مقیاس را از نظر مرتبط بودن، وضوح و تناسب فرهنگی ارزیابی کردند. براساس ارزیابی آنها، همه موارد مرتبط و قابل فهم بودند. شاخص روایی محتوی (CVI) و نسبت روایی محتوی (CVR) برای هر یک از گویه‌ها و کل مقیاس محاسبه گردید که برای کل مقیاس $CVI = 0/98$ و $CVR = 0/87$ بود که مقادیر قابل قبول می باشد. همچنین پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس $0/96$ و برای ۳ خرده مقیاس "برنامه درسی و تدریس" $0/94$ ، "تعامل حرفه ای و اجتماعی" $0/93$ و "محیط" $0/93$ محاسبه گردید. علاوه بر این، ضریب همبستگی درون طبقه‌ای (ICC) $0/92$ بود. همچنین، روانسنجی این مقیاس توسط عباسپور و همکاران (۲۰۲۵) در ایران انجام شده است که روایی محتوا، روایی سازه مقیاس مورد تایید قرار گرفت و پایایی کل مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ $0/91$ بود (۱۵).

مقیاس عزت نفس روزنبرگ Rosenberg Self-Esteem Scale (RSE) توسط موریس روزنبرگ (۱۹۶۵) طراحی و روانسنجی شده است. این مقیاس شامل ۱۰ گویه است که با هدف سنجش احساس پذیرش و عزت نفس کلی طراحی شده است. پاسخدهی براساس مقیاس لیکرت ۴ درجه ای: «کاملاً موافقم» نمره ۳، «موافقم» نمره ۲، «مخالقم» نمره ۱ و «کاملاً مخالفم» نمره صفر نمره‌گذاری می‌شود. در نتیجه، کمترین و بیشترین نمره قابل دستیابی در این مقیاس به ترتیب ۰ و ۳۰ است. نمره

یافته ها

جدول ۲: رابطه بین رضایتمندی و عزت نفس دانشجویان پرستاری

عزت نفس		رضایتمندی
مقدار	ضریب همبستگی (r)	
P-value		
۰/۱۵۰	۰/۰۱۲	بعد برنامه درسی و تدریس
۰/۲۲۸	<۰/۰۰۱	بعد تعامل حرفه‌ای و اجتماعی
۰/۱۴۲	۰/۰۱۸	بعد محیط
۰/۲۰۰	۰/۰۰۱	نمره کل رضایتمندی

جدول ۳ میانگین و انحراف معیار، میانه و دامنه بین چارکی عزت نفس، رضایتمندی دانشجویان پرستاری و ابعاد آن، شامل برنامه درسی و تدریس، تعامل حرفه‌ای و اجتماعی و محیط را نشان می‌دهد. میانگین کل نمره رضایتمندی دانشجویان پرستاری $27/30 \pm 104/43$ بود، که نشان‌دهنده رضایتمندی متوسط (۶۰٪) است. بالاترین نمرات در بعد تعامل حرفه‌ای و اجتماعی، پس از آن برنامه درسی و تدریس و سپس محیط مشاهده شد. همچنین میانگین نمره عزت نفس $21/29 \pm 5/17$ بود، که نشان‌دهنده عزت نفس نسبتاً بالا (۷۱٪) می‌باشد.

علاوه بر این، جدول ۴ ارتباط بین رضایتمندی و عزت نفس دانشجویان با مشخصات فردی آنها را نشان می‌دهد. بین علاقه به حرفه پرستاری، تمایل به کار به عنوان پرستار پس از فارغ‌التحصیلی و محل سکونت، با رضایتمندی دانشجویان ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/05$) بدین شکل که با افزایش علاقه به حرفه و نیز تمایل به کار بعنوان پرستار بعد از فارغ‌التحصیلی رضایتمندی بطور معنی‌داری افزایش یافته است، هرچند اقامت در خوابگاه اثر منفی بر رضایتمندی دانشجویان داشت. علاوه بر این، بین معدل، علاقه به حرفه پرستاری، تمایل به کار به عنوان پرستار پس از فارغ‌التحصیلی و محل سکونت، با عزت نفس دانشجویان ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/05$). بدین شکل که با افزایش معدل و علاقه به حرفه و نیز تمایل داشتن به کار بعنوان پرستار بعد از فارغ‌التحصیلی عزت نفس بطور معنی‌داری افزایش یافته است، هرچند اقامت در خوابگاه اثر منفی بر عزت نفس دانشجویان داشت (جدول ۴).

نتایج نشان داد که میانگین سنی دانشجویان $23/3 \pm 2/03$ سال بود. توزیع فراوانی مشخصات فردی دانشجویان در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- مشخصات فردی دانشجویان پرستاری

متغیرها	Mean±SD
تعداد (درصد)	
سن	$23/3 \pm 2/03$
معدل	
کمتر از ۱۶	۷۱ (۲۵/۴)
۱۶-۱۶/۹۹	۹۶ (۳۴/۲)
≥ 17	۱۱۳ (۴۰/۴)
جنس	
مرد	۱۰۶ (۳۷/۹)
زن	۱۷۴ (۶۲/۱)
وضعیت تاهل	
مجرد	۱۷۶ (۶۲/۹)
متاهل	۱۰۴ (۳۷/۱)
علاقه به پرستاری	
کم	۵۵ (۱۹/۶)
متوسط	۱۶۵ (۵۸/۹)
زیاد	۶۰ (۲۱/۴)
محل سکونت	
خوابگاه	۱۰۳ (۳۶/۸)
منزل	۱۷۷ (۶۳/۲)
تمایل به کار در حرفه پرستاری بعد از فارغ‌التحصیلی	
بله	۱۷۰ (۶۰/۷)
خیر	۳۰ (۱۰/۷)
مردد	۸۰ (۲۸/۶)

آزمون همبستگی اسپیرمن رابطه مثبت ضعیف و معنی‌داری بین رضایتمندی دانشجویان پرستاری و ابعاد آن شامل برنامه درسی و تدریس، تعامل حرفه‌ای و اجتماعی و محیط با عزت نفس دانشجویان نشان داد ($P < 0/05$) (جدول ۲).

جدول ۲- میانه و دامنه بین چارکی عزت نفس و رضایتمندی دانشجویان پرستاری

حد اقل - حداکثر نمره	Median(Q1-Q3)	Mean±SD	
۳۰-۸	۲۲(۱۷/۲۶-۲۵)	۲۱/۲۹ ± ۵/۱۷	عزت نفس
			رضایتمندی
۸۴-۱۴	۴۹/۵ (۵۹-۳۹/۷۵)	۴۹/۰۴ ± ۱۴/۱۱	-بعد برنامه درسی و تدریس
۵۴-۹	۳۶/۵ (۴۲-۲۹)	۳۵/۲۶ ± ۹/۶۸	-بعد تعامل حرفه‌ای و اجتماعی
۳۶-۶	۲۱ (۲۶-۱۴)	۲۰/۱۳ ± ۷/۴۶	-بعد محیط
۱۵۸-۳۸	۱۰۵ (۸۳/۱۲۵-۲۵)	۱۰۴/۴۳ ± ۲۷/۳۰	نمره کل رضایتمندی
نکته: میانه (Meidan)، دامنه بین چارکی (Q1-Q3). محدوده ممکن نمره عزت نفس ۸-۳۰ و رضایتمندی ۱۷۴-۲۹ است.			

جدول ۴- ارتباط بین رضایتمندی و عزت نفس با مشخصات فردی دانشجویان پرستاری

رضایتمندی		عزت نفس	
متغیر	Median(Q1-Q3)	نتیجه آزمون	Median(Q1-Q3)
سن	۲۳(۲۲-۲۴)	$r = -0/045$	۲۳(۲۲-۲۴)
		$P = 0/448$	
معدل			
کمتر از ۱۶	۹۶ (۱۲۳-۷۸)	$H = 1/334$	۲۰(۲۴-۱۵)
۱۶-۱۶/۹۹	۱۰۹ (۱۲۴-۸۲/۷۵)	$df = 2$	۲۲(۲۶-۱۹)
≥ 17	۱۰۸ (۸۶/۱۲۷-۵)	$P = 0/513$	۲۲(۲۷-۱۹)
جنس			
مرد	۱۱۱/۵(۸۳/۱۲۹-۷۵/۵)	$Z = 0/961$	۲۲(۲۷-۱۸)
زن	۱۰۴/۵ (۱۲۳-۸۳)	$P = 0/337$	۲۲(۲۶-۱۷)
وضعیت تاهل			
مجرد	۱۰۸/۵ (۸۵/۱۲۹-۲۵)	$Z = -1/913$	۲۱(۲۵-۱۷/۷۵)
متاهل	۱۰۲/۵ (۸۱/۱۱۹-۲۵/۷۵)	$P = 0/056$	۲۲(۱۸/۲۶-۲۵/۷۵)
علاقه به پرستاری			
کم	۹۰ (۱۱۱-۷۳)	$H = 18/908$	۲۰(۲۴-۱۶)
متوسط	۱۰۷ (۸۵/۱۲۳-۵/۵)	$df = 2$	۲۲(۲۶-۱۷)
زیاد	۱۱۸/۵ (۹۴/۱۳۳-۲۵)	$P < 0/001$	۲۳/۵(۲۰/۲۷-۲۵)
محل سکونت			
خوابگاه	۹۱ (۱۲۷-۸۶)	$Z = -2/141$	۲۰(۲۶-۱۶)
منزل	۱۱۰ (۹۰/۱۲۴-۵/۵)	$P = 0/032$	۲۲(۱۹/۲۷-۵)
تمایل به کار در حرفه پرستاری			
بله	۱۱۳ (۱۲۸-۹)	$H = 15/61$	۲۳(۲۷-۲۰)
خیر	۹۲/۵ (۶۹/۱۱۹-۷۵/۷۵)	$df = 2$	۲۱(۲۳-۱۵)
مردد	۹۴ (۷۵/۱۱۷-۲۵/۷۵)	$P < 0/001$	۲۰(۲۵-۱۵)
نکته: ضریب همبستگی (r)، آزمون من ویتنی (Z)، آزمون کروسکال والیس (H)، درجه آزادی (df)، مقدار ارزش پی (P)			

بحث

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که رضایتمندی دانشجویان پرستاری در سطح متوسط یعنی ۶۰٪ است که با یافته‌های مطالعه هیرش و همکاران (۲۰۱۵) مطابقت دارد (۱۸). علاوه بر این، کانتک و همکاران (۲۰۱۵) گزارش دادند که ۵۳٪ از دانشجویان رضایت داشتند، در حالی که ۳۹٪ رضایتمندی نسبی داشتند (۱). در حالی که، توماس و همکاران (۲۰۲۲) گزارش دادند که ۷۰٪ از دانشجویان از برنامه پرستاری خود رضایت داشتند (۱۹). در مطالعه حاضر بیشترین رضایتمندی به ترتیب مربوط به ابعاد "تعامل حرفه ای اجتماعی"، "برنامه درسی و تدریس" و "محیط" بود. در حالی که در مطالعه هیرش و همکاران (۲۰۱۵) بیشترین رضایتمندی به ترتیب ابعاد برنامه درسی و تدریس، محیط و تعامل حرفه ای اجتماعی بود (۱۸). یافته‌های مطالعه حاضر نشان می‌دهد که دانشجویان بیشترین رضایتمندی را از تعامل حرفه‌ای و اجتماعی داشتند که نشان‌دهنده اهمیت تعاملات استاد و دانشجو در تقویت رضایتمندی دانشجویان است. این بعد شامل روابط بین فردی، تعامل، احترام، اعتماد و مشارکت فعال در فرآیند تدریس-یادگیری در محیط‌های آموزشی می‌شود (۲). طبق مطالعات، رضایتمندی دانشجویان ارتباط نزدیکی با درک آنها از تعاملات مثبت با اساتید و حمایتی که دریافت می‌کنند، دارد (۱۸). علاوه بر این، تعامل و انگیزه عواملی هستند که با رضایتمندی مرتبط هستند و به عنوان محرک‌های فرآیند یادگیری مؤثر و پیشرفت تحصیلی شناخته می‌شوند (۲). در مطالعه حاضر، کمترین سطح رضایتمندی دانشجویان مربوط به بعد "محیط" بود، که به رضایتمندی کم از امکانات و تجهیزات موجود در محیط آموزشی مربوط بود. این یافته با مطالعه حکیم (۲۰۱۴) مطابقت دارد که اکثر دانشجویان از محیط یادگیری ابراز نارضایتی کردند (۵). سرمایه‌گذاری در بهبود ساختارها می‌تواند کارایی و بهره‌وری دانشجویان را افزایش دهد (۱۸). بنابراین، برای افزایش رضایتمندی دانشجویان، باید به فضای اجتماعی و همچنین زیرساخت‌های فیزیکی توجه شود (۲۰).

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که عزت نفس دانشجویان پرستاری در حد نسبتاً بالا یعنی ۷۱٪ است که با مطالعه لویزچاوز (۲۰۱۳) در برزیل همخوانی دارد که در آن اکثریت دانشجویان پرستاری (۶۹٪) عزت نفس بالایی داشتند (۱۱). اگرچه نتایج مطالعه المنصور (۲۰۲۳) در عربستان نشان داد که اکثریت دانشجویان پرستاری (۷۶/۶٪) عزت نفس متوسط، و تنها ۸/۱٪ آنها عزت نفس بالایی داشتند (۲۱). با توجه به اینکه مطالعه حاضر در دانشجویان ترم آخر پرستاری انجام شده است، علت احتمالی بالابودن عزت نفس آنها می‌تواند افزایش تجارب بالینی و احساس کفایت حرفه ای، استقلال بیشتر و سازگاری بالاتر با محیط آموزشی و بالینی، و دید مثبت اخلاقی و فرهنگی حاکم بر حرفه باشد که این عوامل در احساس توانمندی و عزت نفس آنها می‌تواند موثر باشد. عزت نفس بالا می‌تواند به دانشجویان پرستاری کمک کند تا اعتماد به نفس و رضایت بیشتری از خود ایجاد کنند که به نوبه خود می‌تواند منجر به اعتماد به نفس بیشتر در هویت حرفه‌ای آنها شود.

مطالعه حاضر رابطه مثبت ضعیف و معنی داری را بین رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی پرستاری و همه ابعاد آن مشتمل بر "برنامه درسی و تدریس"، "تعامل حرفه‌ای و اجتماعی" و "محیط" با عزت نفس آنها نشان داد. هرچند ارتباط مشاهده شده از نظر آماری معنی‌دار بود، اما قدرت یا اندازه اثر این همبستگی ($r=0/20$) نشان‌دهنده یک رابطه ضعیف تا متوسط است. این بدان معناست که اگرچه رضایتمندی بالاتر، عزت نفس بیشتری را به همراه دارد، اما تنها بخش کوچکی از تغییرات عزت نفس (حدود ۴٪) توسط رضایتمندی تبیین می‌شود. نتایج مطالعه حاضر با مطالعه ایل و ساندو (۲۰۲۳) و نیز دگیرمنسی و همکاران (۲۰۱۹) همخوانی داشت (۲۲، ۱۰). هرچند در مطالعه ایل و ساندو (۲۰۲۳) این ارتباط مثبت بین رضایت شغلی و عزت نفس در کارکنان بود (۲۲) و در مطالعه دگیرمنسی و همکاران (۲۰۱۹) این ارتباط مثبت بین رضایتمندی از حرفه و عزت نفس حرفه ای بود (۱۰). مطالعات بر تأثیر عمیق محیط آموزشی بر بهزیستی روانشناختی دانشجویان تأکید دارند و نشان می‌دهند که تجارب مثبت تحصیلی در دانشگاه، نقشی فراتر از موفقیت تحصیلی ایفا می‌کند و در

روانشناختی مانند عزت نفس، اغلب غیرمستقیم و از طریق تأثیر بر متغیرهای دیگر مانند راحتی و تمرکز است. در مقابل، تعاملات انسانی و محتوای آموزشی به طور مستقیم باورهای فرد در مورد ارزش و توانمندی‌های خود را هدف قرار می‌دهند (۲۶). لذا مؤسسات آموزش عالی باید فعالیت‌هایی را برای رفع نیازهای اجتماعی دانشجویان سازماندهی کنند، عزت نفس حرفه‌ای دانشجویان را در چارچوب مشاوره ارزیابی کنند، اطمینان حاصل کنند که سیستم آموزشی برای فعال کردن دانشجویان و تأثیر مثبت بر عزت نفس حرفه‌ای آنها طراحی شده است و اعضای هیئت علمی نیز باید از عملکردهایی که عزت نفس حرفه‌ای دانشجویان را افزایش می‌دهد و مهارت‌های اجتماعی آنها را توسعه می‌دهد، حمایت کنند (۶،۱۰).

همچنین، یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که علاقه به رشته پرستاری، تمایل به کار به عنوان پرستار پس از فارغ‌التحصیلی و محل سکونت به طور قابل توجهی بر رضایتمندی دانشجویان تأثیرگذار بود. دانشجویانی که علاقه کمتری به رشته پرستاری داشتند، زندگی در خوابگاه و کسانی که تمایلی به کار به عنوان پرستار نداشتند، نمره رضایتمندی کمتری کسب کردند. این نتایج با یافته‌های مسعودی و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت دارد که نتیجه گرفتند بیش از نیمی از دانشجویان پرستاری ایرانی از رشته تحصیلی انتخابی خود ناراضی هستند (۲۷)، حال آن که، علاقه و رضایتمندی از رشته تحصیلی از عوامل مهم مؤثر بر آموزش و موفقیت دانشجویان است (۵). برایم و همکاران (۲۰۲۳) نتیجه گرفتند که زندگی در خوابگاه تأثیرات منفی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد (۲۸). به طور کلی، خوابگاه‌های دانشجویی به طور قابل توجهی بر تعاملات اجتماعی، موفقیت تحصیلی و رضایتمندی کلی دانشجویان تأثیر می‌گذارند (۲۹). این یافته‌ها اهمیت توجه به شرایط و علاقه دانشجویان به حرفه پرستاری را برجسته می‌کند که می‌تواند در توسعه عزت نفس و رضایتمندی از دوره پرستاری مؤثر باشد.

یافته‌های مطالعه حاضر همچنین نشان داد که معدل، علاقه به رشته پرستاری، تمایل به کار به عنوان پرستار پس از فارغ‌التحصیلی و محل سکونت به طور قابل توجهی بر عزت

شکل‌دهی به ارزیابی فرد از ارزش خود نیز سهیم است (۴). در مطالعه حاضر، قویترین رابطه مربوط به رابطه بعد "تعامل حرفه ای اجتماعی" رضایتمندی با عزت نفس دانشجویان بود. این بعد بر تعاملات بین اساتید- دانشجویان و حمایت تمرکز دارد. در این خصوص مطالعه کیم و همکاران (۲۰۱۹) نشان داد که حمایت اجتماعی از سوی اساتید، به طور مستقیم با کاهش استرس و افزایش سازگاری تحصیلی دانشجویان پرستاری مرتبط است. اساتید حمایتگر که بازخوردهای سازنده ارائه می‌دهند و فضایی محترمانه و امن برای یادگیری فراهم می‌آورند، به دانشجویان کمک می‌کنند تا احساس شایستگی و تعلق کنند. این حمایت‌ها، به ویژه در مواجهه با چالش‌های بالینی، به عنوان یک عامل محافظتی عمل کرده و باورهای مثبت دانشجویان نسبت به توانمندی‌هایشان را تقویت می‌کند (۲۳). همچنین مطالعه جموهای و همکاران (۲۰۱۹) در تانزانیا نیز بر نقش حیاتی اساتید و مربیان بالینی در شکل‌دهی به اعتماد به نفس و شایستگی حرفه‌ای دانشجویان تأکید می‌کند (۲۴).

در خصوص سایر ابعاد رضایتمندی، رابطه مثبت و معنی داری بین رضایتمندی از "برنامه درسی و تدریس" با عزت نفس دانشجویان وجود داشت. به نظر می‌رسد یک برنامه درسی منسجم که دانشجویان را برای واقعیت‌های حرفه‌ای آماده می‌سازد، می‌تواند مستقیماً نیاز به شایستگی را در آن‌ها را ارضا کند. هنگامی که دانشجویان احساس کنند محتوای آموزشی، کاربردی و مرتبط است، حس کنترل و تسلط بیشتری بر فرآیند یادگیری پیدا می‌کنند که این خود به تقویت عزت نفس منجر می‌شود. در مقابل، مطالعات نشان داده‌اند که حجم بالای کار آکادمیک و عدم تناسب محتوا با نیازهای بالینی، از مهم‌ترین منابع استرس‌زا برای دانشجویان پرستاری است (۲۵). استرس مزمن ناشی از یک برنامه درسی نامناسب می‌تواند به احساس عدم کفایت و درماندگی دامن زده و به طور مستقیم عزت نفس را تخریب کند. در خصوص بعد "محیط" نیز رابطه مثبت و معنی داری بین بعد رضایتمندی از محیط یادگیری با عزت نفس وجود داشت. به نظر می‌رسد که یک محیط فیزیکی مناسب، استرس‌های محیطی را کاهش داده و فرآیند یادگیری را تسهیل می‌کند، اما تأثیر آن بر سازه‌های عمیق

رضایتمندی و عزت نفس وجود داشت. لذا پیشنهاد می شود در پژوهشهای آتی انجام مطالعه در چندین دانشگاه، بررسی عوامل دیگر دخیل و تحلیل های چند متغیره برای رسیدن به نتایج قابل تعمیم و قوی تر مد نظر قرار گیرد.

نتیجه گیری

طبق یافته های این مطالعه، رضایتمندی دانشجویان پرستاری از دوره تحصیلی در سطح متوسط قرار داشت، در حالی که عزت نفس آنها در حد نسبتاً بالایی قرار داشت. بالاترین سطح رضایتمندی مربوط به بعد "تعامل حرفه ای و اجتماعی" و پایین ترین آن مربوط به "محیط" آموزشی بود. بین رضایتمندی دانشجویان از دوره آموزش پرستاری و عزت نفس آنها رابطه مثبت و معنی داری مشاهده شد. این نشان می دهد که با فراهم کردن شرایط آموزشی مناسب، می توان رضایتمندی دانشجویان را افزایش داد و عزت نفس آنها را ارتقا داد. این مطالعه همچنین نشان داد که علاقه کم به حرفه پرستاری، زندگی در خوابگاه و عدم تمایل به کار به عنوان پرستار در آینده، تأثیر منفی بر رضایتمندی دانشجویان داشت. همچنین معدل پایین، علاقه کم به حرفه پرستاری، زندگی در خوابگاه و عدم تمایل به کار به عنوان پرستار در آینده با عزت نفس دانشجویان اثر منفی داشت. لذا بنظر می رسد توجه بیشتر به شرایط و علاقه دانشجویان در انتخاب رشته پرستاری و همچنین ارائه آگاهی بیشتر در مورد حرفه پرستاری قبل از ورود به دانشگاه و در سال های اولیه تحصیل، در این زمینه مفید خواهد بود. این امر می تواند به بهبود رضایتمندی و توسعه عزت نفس در بین دانشجویان کمک کند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله نویسندگان از دانشگاه علوم پزشکی مشهد به دلیل تامین اعتبار این پژوهش، از کلیه دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد که

نفس دانشجویان تأثیر گذار بود. دانشجویانی که معدل پایین تر و علاقه کمتری به رشته پرستاری داشتند، زندگی در خوابگاه و کسانی که تمایلی به کار به عنوان پرستار نداشتند، نمره عزت نفس کمتری کسب کردند. این نتایج با نتایج مطالعه دگرمینسی و همکاران (۲۰۱۹) مطابقت داشت که در آن دانشجویانی که حرفه خود را با میل و رغبت انتخاب کرده بودند، از رشته خود راضی بودند و به دنبال ادامه حرفه خود پس از فارغ التحصیلی بودند، عزت نفس حرفه ای بالاتری داشتند. همچنین در سایر مطالعات مشابه، پرستارانی که داوطلبانه حرفه خود را انتخاب کردند، عزت نفس حرفه ای بالاتری داشتند (۱۰). همسو با یافته های مطالعه حاضر، نتایج مطالعه موراتبکوبا (۲۰۲۴) دانشجویانی که معدل پایین داشتند، نمره عزت نفس کمتر بود (۳۰). اگرچه در مطالعه خوانین و همکاران (۲۰۲۱) زندگی در خوابگاه تأثیری بر عزت نفس دانشجویان نداشت که با مطالعه حاضر همخوانی ندارد که دلیل احتمالی آن می تواند تفاوت در شرایط، کیفیت و امکانات خوابگاهها باشد که ممکن است عزت نفس دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد. مطالعات بیان می کنند از آنجایی که عزت نفس حاصل زندگی اجتماعی است و محیط اجتماعی تأثیر بسزایی در رشد عزت نفس دارد، می توان آن را به عنوان یکی از مؤلفه های انگیزش در زمینه های آموزشی در نظر گرفت (۳۱). هر چند طبق مطالعه برایم و همکاران (۲۰۲۳) زندگی در خوابگاه تأثیرات منفی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد که می تواند بر عزت نفس دانشجویان تأثیر گذار باشد (۲۸).

از نقاط قوت این مطالعه، حجم نمونه زیاد دانشجویان در ترم آخر رشته پرستاری است. با توجه به تجربیات بالینی و تحصیلی بیشتر آنها، احتمالاً ارزیابی دقیق تری از رضایتمندی و عزت نفس ارائه داده اند، هرچند این نتایج قابل تعمیم به دانشجویان سالهای پایین تر نیست. زمان طولانی نمونه گیری برای رسیدن به حجم نمونه کافی نیز می تواند از جمله محدودیتهای مطالعه باشد. سایر محدودیتهای این مطالعه می تواند انجام آن در یک دانشگاه واحد و نمونه گیری در دسترس باشد که تعمیم پذیری آن را کاهش می دهد. همچنین همبستگی ضعیفی بین

کلیه ملاحظات اخلاقی از جمله ارائه معرفی نامه به محیط پژوهش، توضیح اهداف و اخذ رضایت آگاهانه کتبی از دانشجویان، محرمانه ماندن اطلاعات آنها رعایت گردید. این مقاله از طرح پژوهشی مصوب حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد استخراج شده است که با کد اخلاق IR.MUMS.REC.1396.118 تأیید گردیده است.

در این مطالعه شرکت کردند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

حمایت مالی

تامین اعتبار این پژوهش توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شده است.

تضاد منافع

تضاد منافی وجود ندارد.

ملاحظات اخلاقی

مراجع

- [1] Kantek F, Kaya A, Gezer N. The relationship between professional values, student's satisfaction and tendency to leave the school. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 2015. 6(1): 38-45
- [2] Mazzotta R, Bulfone G, Verduci B, Gregoli V, Bove D, Maurici M, Vellone E, Alvaro R, Scerbo F, De Maria M. Nursing Student Satisfaction Scale: Evaluation of Measurement Properties in Nursing Degree Programs. *Nursing Reports*. 2025; 3;15(5):161
- [3] Chen HC, Farmer S, Barber L, Wayman M. Development and psychometric testing of the nursing student satisfaction scale. *Nursing education perspectives*. 2012; 1;33 (6):369-73
- [4] Cant R, Gazula S, Ryan C. Predictors of nursing student satisfaction as a key quality indicator of tertiary students' education experience: An integrative review. *Nurse Education Today*, 2023. 126: 105806
- [5] Hakim A. Nursing students' satisfaction about their field of study. *Journal of advances in medical education & professionalism*, 2014. 2(2): 82
- [6] Zamanzadeh V, Valizadeh L, Gargari RB, Ghahramanian A, Tabriz FJ, Crowley M. Nursing students' understanding of the concept of self-esteem: a qualitative study. *Journal of caring sciences*. 2016; 1;5(1):33
- [7] Mann M, Hosman CM, Schaalma HP, De Vries NK. Self-esteem in a broad-spectrum approach for mental health promotion. *Health education research*. 2004; 1;19(4):357-72
- [8] Oh GS, Oh GS. The Effect of Perceived Self-Esteem and Mental Health of Nursing Students on Life Satisfaction. *Mental Health*.;47(65):48-66
- [9] Dancot J, Pétré B, Voz B, Detroz P, Gagnayre R, Triffaux JM, Guillaume M. Self-esteem and learning dynamics in nursing students: An existential-phenomenological study. *Nursing Open*. 2023; 10(2):939-52
- [10] Değirmenci Öz S, Yıldız G. Determination of the satisfaction levels of nursing students on their professional self-esteem and education. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg*. 2019:79-89

- [11] Lopes Chaves EC, Prado Simão T, de Oliveira IS, Prado de Souza I, Hollanda Iunes D, Alves Nogueira D. Assessment of nursing students' self-esteem at a university in the South of Minas Gerais (Brazil). *Investigación y Educación en Enfermería*. 2013; 31(2):261-9
- [12] Al-Sayaghi KM, Atrous MH, Alkaluby EA, Albakoor FA, Al-Hebshi A, Aloush SM, Al-Dubai SA, Alkhalaf MJ, Fadlalmola HA. Relationship between Self-Esteem and Stress Coping Strategies among Internship Nursing Students. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences*. 2023; 2(11):26-32
- [13] Hwang E, Kim J. Factors affecting academic burnout of nursing students according to clinical practice experience. *BMC medical education*. 2022; 6;22(1):346
- [14] Mohamed NA, Ali SO, Ehrahim EE, Ahmed AL, Wahba AM. Predictors of academic and clinical stress among nursing students. *SAGE Open Nursing*. 2024 Oct;10:1-9
- [15] Abbaspour H, Ramezani M, Manzari ZS, Heydari A. Investigation the Psychometric Properties of the Persian Version of Nursing Student Satisfaction Scale for Nursing Program. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*. 2025; 1;30(2):250-4
- [16] Rosenberg M. The measurement of self-esteem, society and the adolescent self-image. Princeton. 1965:16-36
- [17] Joshanloo M, Ghaedi GH. Reinvestigation of the reliability and validity of the Rosenberg self-esteem scale in Iran. *Clinical Psychology and Personality*. 2008; 22;6(2):49-56
- [18] Hirsch CD, Barlem EL, Barlem JG, Silveira RS, Mendes DP. Predictive and associated factors with nursing students' satisfaction. *Acta Paulista de Enfermagem*. 2015; 28:566-72
- [19] Tomas N, Muronga H. Undergraduate nursing student satisfaction with the nursing program at a university campus in Namibia. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 2022. 17: 100443
- [20] Chen HC, Lo HS. Development and psychometric testing of the nursing student satisfaction scale for the associate nursing programs. *Journal of Nursing Education and practice*, 2012. 2(3): 25-37
- [21] Almansour AM. Self-esteem among nursing students at a public university in Saudi Arabia: A cross-sectional study. *Belitung Nursing Journal*. 2023 Aug 28;9(4):377
- [22] Ilie CA, Sandu ML. Self-esteem and satisfaction in the workgroup. The post-pandemic perspective. *Technium Social Sciences Journal*. 2023; 41(1): 208-221
- [23] Kim J, Kim HO, Lee M. Academic achievement of nursing college students according to academic self-efficacy: The mediating effect of major satisfaction. *Child health nursing research*. 2019; 30;25(2):205-13
- [24] Gemuhay HM, Kalolo A, Mirisho R, Chipwaza B, Nyangena E. Factors affecting performance in clinical practice among preservice diploma nursing students in Northern Tanzania. *Nursing Research and Practice*. 2019; (1):3453085
- [25] Labrague LJ. Umbrella review: Stress levels, sources of stress, and coping mechanisms among student nurses. *Nursing Reports*. 2024; 14(1):362-75
- [26] Aryuwat P, Holmgren J, Asp M, Radabutr M, Lövenmark A. Experiences of nursing students regarding challenges and Support for Resilience during Clinical Education: a qualitative study. *Nursing Reports*. 2024 Jun 28; 14(3):1604-20
- [27] Masoudi S, Zabihi V, Fadhil Al-Saadi S, et al. Iranian nursing students' satisfaction regarding their field of study: a review of literature. *Medical Education Bulletin*, 2023; 4(3): 765-774

- [28] Braim S, Qadir NM, Ahmed TK. Effect of dormitory living on academic performance of students at University of Sulaimani. *Journal of Zankoy Sulaimani*, 2023; 20(10): 1-17
- [29] Altinay Z, Arslan RU, Sharma RC. Assessing Student Satisfaction and Institutional Efficiency in Dormitory Management: A Qualitative Analysis Based on Student Perspectives. *Sustainability* (2071-1050), 2024; 16(20): 8823
- [30] Muratbekova A. The Relationship between Self-Esteem and Academic Achievement among Female Students at Almaty Management University. *International Journal of Behavior Studies in Organizations*. 2025;13:1-7
- [31] Khavanin A, Sayyah M, Ghasemi S, Delirrooyfard A. Correlations between critical thinking, self-esteem, educational status, and demographic information of medical students: A study from Southwestern Iran. *Educational Research in Medical Sciences*. 2021; 10(1): e116558